

Nr 114

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av vissa avtal om överlåtelse av fastigheter m. m. inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde; given Stockholms slott den 11 mars 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gösta Skoglund

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen begäres bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna ett av markdelegationen framlagt förslag till avtal mellan kronan och Stockholms stad angående marköverlåtelser m. m. å Ladugårdsgärdet i Stockholm. Vidare hemställs om bemyndigande att godkänna vissa av telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen och byggnadsstyrelsen ingångna avtal rörande försäljning av fastigheter.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden,
hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å
Stockholms slott den 11 mars 1960.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet och vad gäller ärendet under punkt 5 chefen för ecklesiastikdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund.

1

Riktlinjerna för exploateringen av vissa delar av norra Djurgården i Stockholm har reglerats i olika avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, och Stockholms stad, å andra sidan. Avtalen har underställts riksdagens prövning. Grunderna för exploateringen av Ladugårdsgärdet fastställdes sålunda av statsmakterna år 1928 (prop. 247, SU 180, rskr 357, 1928 års ladugårdsgärdesavtal) och den närmare planen för verkställigheten av nämnda exploatering år 1930 (prop. 252, SU 173, rskr 334). Kungl. Maj:t godkände därefter den 24 april 1931 — i anslutning till fastställande av dels mindre ändringar i och tillägg till stadsplanen för Stockholm beträffande vissa delar av Ladugårdsgärdet och dels särskilda bestämmelser i avseende å sättet för att använda byggnadskvarteren inom stadsplaneområdet — ett den 13 mars 1931 mellan chefen för kommunikationsdepartementet för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt delegerade för Stockholms stad, å andra sidan, träffat avtal rörande de i stadsplan sålunda intagna områdena m. m. (1931 års ladugårdsgärdesavtal).

År 1946 förelades riksdagen (prop. 378, SU 306, rskr 569) ett förslag till avtal angående upplåtelse av Bromma flygplats till kronan och av Ladugårdsgärdet till Stockholms stad m. m., det s. k. Bromma—Gärdesavtalet. Avtalet innefattade i huvudsak ett tidsbegränsat byte av mark i syfte att på lämpligt sätt tillgodose två aktuella allmänna intressen. Ett förslag till avtal angående norra delen av Kampementsbacken å Ladugårdsgärdet m. m. underställdes slutligen riksdagens prövning år 1949 (prop. 94, SU 95, rskr 187). Stockholms stad medgavs härvid genom köp förvärva ett område för uppförande av ett räjongsjukhus för de östra stadsdelarna.

Markdelegationen

*Markdelegationen*¹ har med skrivelse den 18 december 1959 lagt fram ett med delegerade för staden träffat förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Stockholms stad, å andra sidan, angående marköverlåtelser m. m. å Ladugårdsgärdet i Stockholm. Avtalet berör fyra olika stadsplaneförslag, omfattande mark som tillhör eller tidigare tillhört Djurgården. Vissa delar av denna mark ingår i fastställda stadsplaner, som icke helt genomförts och nu föreslås reviderade, medan övriga delar nu skall intagas i stadsplan. För att avtalsförslaget skall bli bindande för parterna förutsättes, att detsamma före den 1 juni 1960 godkännes av Kungl. Maj:t och Stockholms stadsfullmäktige samt att de till grund för avtalet liggande stadsplaneförslagen samtliga fastställas före nämnda tidpunkt. Samtliga fyra stadsplaneförslag och avtalet om deras genomförande förutsättes sålunda behandlas såsom en odelbar enhet. Då föreliggande avtal dels berör mark, som icke tidigare omfattats av avtalen rörande Ladugårdsgärdesexploateringen, och dels förutsätter viss reglering av tidigare träffade överenskommelser, synes avtalet böra underställas riksdagens prövning.

I en första avdelning av avtalet har intagits bestämmelser, som rör de olika stadsplaneområdena och vilka redovisas i fyra till huvudavtalet fogade bilagor, kallade delavtal och betecknade A, B, C och D. För samtliga områden gemensamma bestämmelser har intagits i huvudavtalets andra avdelning. Till denna avdelning har fogats särskilda kommentarer, betecknade bilaga E. Därjämte har till avtalet såsom bilagor fogats de olika stadsplaneförslagen med tillhörande bestämmelser samt kartor, som åskådliggör föreslagna marköverlåtelser m. m. För att i stort belysa avtalsförslagen har slutligen upprättats en översiktskarta. Sistnämnda karta jämte avtalsförslaget torde såsom bihang få fogas till dagens statsrådsprotokoll. Rörande detaljförslagen och kartmaterialet i övrigt torde få hänvisas till handlingarna.

Av markdelegationens skrivelse framgår, att genom avtalet, enligt delegationens uppfattning, möjlighet skapas för parterna att genomföra en omfattande och värdefull nybebyggelse enligt moderniserade stadsplaner å välbelägna områden, vilkas exploatering till större delen tidigare varit beslutad men av olika anledningar hittills icke kunnat genomföras. Planerna inrymmer bostadsbebyggelse för i runt tal 5 000 personer och därjämte bebyggelse för kontor, lager och industri av icke obetydlig omfattning och i omedelbar anslutning till järnväg och frihamn. Områden, som

¹ Tillkallad — efter Kungl. Maj:ts bemyndigande — i november 1956 av dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet med uppdrag att företräda staten vid förhandlingar med Stockholms stad rörande vissa mellan staten och staden föreliggande byggnads- och markfrågor. Delegationen består av överlantmätaren J. H. Johansson, generaldirektörerna S. Larsson och R. G. Renlund.

hittills endast haft provisorisk bebyggelse, får härigenom en definitiv utformning. Värdet av kronans tomtmark inom ifrågavarande områden torde efter avdrag av kvarstående exploateringskostnader uppgå till i runt tal 30 milj. kr.

Rörande det huvudsakliga innehållet i avtalsförslaget, varvid de olika planområdena behandlas var för sig, anför markdelegationen i huvudsak följande.

Kvarteren Lissabon och London m. m. (å översiktskartan betecknade A). I stadsplaneförslaget ingår dels förut stadsplanlagd mark, vilken omfattas av 1928 och 1931 års ladugårdsgärdesavtal och som förvaltas av djurgårdsnämnden, och dels ett av statens järnvägar innehaft, icke stadsplanlagt område mellan Öregrundsgatan och järnvägen till Frihamnen och Loudden. Sistnämnda område, som disponeras av statens järnvägar, skall enligt 1931 års avtal exploateras för bebyggelse till den del, det ligger mellan Öregrundsgatan och Tegeluddsvägen. I stadsplanen har nu även intagits sistnämnda väg jämte mark för vägens breddning. I stadsplaneförslaget ingår därjämte gatumark, som enligt 1931 års avtal av kronan överlåtits till staden.

Den mark, som ingår i förut fastställd stadsplan, har varit avsedd att bebyggas med en skola samt med villor. Skoltomten har staden enligt 1931 års avtal haft rätt att förvärva under viss tidsperiod, som nu gått till ända utan att staden begagnat denna rätt. Den utvidgade och ändrade stadsplanen uppstår å kronans mark bostadsbebyggelse.

I delavtal A föreslås marköverlåtelse mellan kronan och staden, så att kronan blir ägare av all kvartersmark inom planen och staden av all mark, som avses till gata och park. I den del marken faller inom 1931 års avtal, sker överlåtelse inom ramen för den s. k. gatumarksreserven enligt sistnämnda avtal. Marken i den breddade Tegeluddsvägen överlättes utan särskild ersättning till staden, som svarar för hela kostnaden för vägens anläggning.

Gatubyggnadskostnaderna i övrigt inom planen skall — med undantag av kostnaden för viss profiländring av befintlig gata, som helt bestrides av staden — fördelas enligt reglerna i 1931 års avtal. I fråga om avloppsnätets utbyggnad innehåller avtalet särskilda regler, som i huvudsak innebär, att staden och kronan delar kostnaderna härför lika.

Kampementsbacken och kvarteret Rio (å översiktskartan betecknade B). I stadsplaneförslaget ingår dels Stockholms stad tillhörig mark, som förvärvats från kronan genom 1949 års avtal, och dels kronan tillhörig mark i kvarteret Rio. För kvarteret Rio finns stadsplan fastställd, som medger bostadsbebyggelse i tre våningar. Gällande stadsplan har hittills icke genomförts, enär i kvarteret finns två större kulissmagasin, som tillhör de kungl. teatrarna. Det av staden förvärvade området å Kampementsbacken skulle enligt 1949 års avtal stadsplanläggas för sjukhusändamål. Stadens delegerade har förklarat, att Kampementsbackens användning för sjukhusändamål icke längre är aktuell på grund av ändrade förutsättningar inom sjukvårdens organisation, och har därför hemställt, att kronan skall medgiva, att området får användas för bostadsändamål enligt nu föreliggande förslag till stadsplan.

I delavtal B förutsättes, att kronan skall genomföra exploateringen inom kvarteret Rio och staden den övriga exploateringen inom planen. Stadspla-

nen för Kampementsbacken förutsätter en jämkad gräns mellan stadens område och den del av Gärdet, som staden disponerar med nyttjanderätt enligt Bromma—Gärdesavtalet. Delavtal B reglerar härav betingade marköverlåtelse och ändringar av nyttjanderätten enligt Bromma—Gärdesavtalet. Staden erhåller dessutom viss gatumark för breddning av Värtavägen och Sandhamnsgatan, vilken mark överlättes genom avräkning å den s. k. gatumarksreserven enligt 1931 års avtal.

Kostnader för gator och avloppsledningar inom planområdet bestrides helt av staden.

Kvarteret Tegeludden m. fl. vid den s. k. Frihamnsentrén (å översiktskartan betecknade C). I stadsplaneförslaget ingår huvudsakligen förut stadsplanerad mark men därjämte vissa smärre områden av Gärdet, som erfordras för breddning och omläggning av gator i enlighet med vad som förutsatts i Bromma—Gärdesavtalet. Kvarteretsmarken inom den gällande stadsplanen äges av kronan, medan gatorna inom densamma överlätits till staden genom 1931 års avtal. I stadsplaneförslaget ingår även ett mindre, staden tillhörigt område i sydost, som intagits för anordnande av ny infart till Frihamnen genom viadukt över Louddsjärnvägen.

Gällande stadsplan upptar mark för kontor och industri. Marken har i avvaktan på stadsplanerevision utnyttjats för tillfälliga upplåtelse, huvudsakligen till företag, som driver rörelser med utnyttjande av Frihamnen. Stadsplanerevisionen har ansetts erforderlig dels för att ordna ny infart till Frihamnen och för hamnen erforderlig skyddszon, dels för anpassning av bebyggelsen till den nya förutsättning, som uppkommit genom Bromma—Gärdesavtalet, dels ock för anpassning av trafiklederna efter den ökade trafikens behov.

I delavtal C föreslås marköverlåtelse mellan kronan och staden, så att kronan blir ägare av kvartersmarken inom planen och staden av den mark, som avses för gator, park och pumpstation. De delar av Sandhamnsgatan och Lindarängsvägen, som faller inom området för Bromma—Gärdesavtalet skall staden dock disponera med nyttjanderätt enligt nämnda avtal. Marköverlåtelse mellan kronan och staden sker inom ramen för den s. k. gatumarksreserven enligt 1931 års avtal, dock med undantag för halva Tegeluddsvägen, vilken utan särskild ersättning överlättes till staden, som svarar för hela kostnaden för vägens anläggning.

Gatubyggnadskostnaderna i övrigt inom planen skall — med undantag av kostnaderna för Lindarängsvägen, Frihamnsviadukten och infarten till en industrianläggning, vilka helt bestrides av staden — fördelas mellan kronan och staden enligt reglerna i 1931 års avtal. I fråga om avloppsnätets utbyggnad och komplettering inom området innehåller avtalet särskilda regler, som innebär, att parterna i huvudsak skall dela kostnaderna härför lika.

Område vid Lidingsövägen, Tegeluddsvägen och Värtans järnvägsstation (å översiktskartan betecknat D). I stadsplaneförslaget ingår i allt väsentligt kronan tillhörig mark, som förut icke varit stadsplanerad och ej heller omfattats av avtalen rörande Ladugårdsgärdesexploateringen. Den västra delen av planområdet förvaltas av djurgårdsförvaltningen och är f. n. utarrenderad mot ersättning, som tillföres djurgårdskassan. Den östra delen av området, som också utgör djurgårdsmark, disponeras av statens järnvägar för järnvägsändamål enligt kungl. brev den 30 maj 1879. I planen ingår därjämte del av Lidingsövägen, som staden disponerar för vägändamål, samt den befintliga Tegeluddsvägen, som ingår i fastställd stadsplan och äges av staden.

I stadsplaneförslaget har upptagits två stora byggnadsenheter, avsedda för kontor och industri. De får spåranslutning till statens järnvägar samt förbindelser med Tegeluddsvägen, som breddas avsevärt. En särskild väganslutning anordnas dessutom i väster till Lidingövägen. Mellan de båda byggnadsenheterna upptages ett trafikområde, som får förses med kör-ramp mellan Tegeluddsvägen och järnvägsområdet samt med parkeringsdäck och uppfartsramp till parkeringsdäck, som får anordnas ovanför en särskild lastgata invid Tegeluddsvägen. Parkeringsplatser kan därjämte anordnas å ett område längst i öster. Vid kontorsbyggnaden längst i väster får dessutom garage anordnas å kvartersmarken under angränsande gatas nivå. En föreslagen tunnelbana till Lidingö föreslås framdragen ovanför Tegeluddsvägen och Lidingövägen. Genom stadsplanen öppnas bl. a. möjligheter att anordna mycket omfattande lagerutrymmen, vilka främst avses för statens järnvägars kunders behov.

Sedan överenskommelsen slöts, har stadsplaneförslaget jämkats i vissa detaljer i enlighet med önskemål, som framförts av markdelegationen. Jämknigen faller inom ramen för vad som i avtalet förutsatts kunna ske genom överenskommelse mellan parterna och erfordrar ingen ändring av avtalsförslaget.

I delavtal D regleras överlåtelse till staden av den mark inom planområdet, vilken erfordras för gator. Denna mark överlåtes utan ersättning. Vidare regleras kronans gatubyggnadsskyldighet, som omfattar den nytillkomna delen av Tegeluddsvägen. I avtalet har därjämte intagits bestämmelser rörande det för exploateringen erforderliga avloppsnetet, vilket — med undantag för vissa dagvattenledningar — helt skall bekostas av kronan. Genom särskilda bestämmelser har till staden upplåtits rätt att framdraga tunnelbana samt vissa underjordiska ledningar genom kronans mark. Staden har åtagit sig att bekosta erforderliga flyttningar av vissa befintliga ledningar för elektricitet, gas och vatten.

Bland de *gemensamma bestämmelserna* för huvudavtalets genomförande märkes föreskrift om att 1928 och 1931 års avtal i tillämpliga delar skall gälla för samtliga områden i den del, de icke strider mot det nya avtalet. I de till huvudavtalet som bilaga E fogade *kommentarerna* lämnas vissa anvisningar rörande fördelningen av kostnaderna för avloppsanläggningarna. Detta har ansetts erforderligt med hänsyn till att den definitiva utformningen av dessa anläggningar icke utan närmare projektering kan anges, och svårighet föreligger att i en avtalstext entydigt ange parternas skyldigheter i detalj under olika förutsättningar.

Under förhandlingarna har markdelegationen haft fortlöpande samråd med byggnadsstyrelsen och djurgårdsnämnden, vilka avgivit särskilda utlåtanden över avtalsförslaget. Djurgårdsnämnden har därjämte till markdelegationen överlämnat skrivelser från riksmarskalksämberet och järnvägsstyrelsen.

Byggnadsstyrelsen har lämnat avtalsförslaget utan erinran. *Järnvägsstyrelsen* har i huvudsak förklarat sig inte ha något att erinra mot förslaget.

Djurgårdsnämnden, som inte haft något att erinra mot avtalsförslaget, har anfört, att exploateringen, även i vad avser de utökade stadsplaneområdena, bör genomföras enligt de regler, som enligt äldre beslut gäller för

nämndens exploatering. Undantag har av nämnden angivits böra ske i vad avser viss del av byggnadsmarken vid Värtans järnvägsstation, då denna mark äger sådant samband med järnvägstrafiken, att den bör kvarbliva under statens järnvägars förvaltning och av järnvägen bebyggas eller upplåtas med tomträtt.

Riksmarskalksämberet har såsom företrädare för Konungens enskilda dispositionsrätt till Djurgården icke haft något att erinra mot avtalsförslaget under förutsättning, att avståendet av dispositionsrätten till den djurgårdsmark, som ingår i delavtal D, ersättes genom att djurgårdsfonden av beräknade försäljningsmedel dels tillföres minst 2,5 milj. kr. som kompensation för bortfallande arrendeinkomster, dels tillföres såsom ytterligare kapitalökning å fonden ett belopp, vilket motsvarar en årlig medelavkastning av minst 100 000 kr. Den närmare motiveringen härför har angivits i en till ämbetets yttrande fogad promemoria, varav i huvudsak framgår följande.

Djurgårdsförvaltningens årliga arrendeintäkter för dess i förevarande sammanhang mot avgift upplåtna markområden uppgår tillhopa till 52 240 kr. Vid oförändrad disposition av området föreligger möjlighet att utfå betydligt större inkomster än de nuvarande, uppskattningsvis ca 100 000 kr. Djurgårdsfondens behållning utgjorde i december 1959 ca 200 000 kr., medan det för den närmaste tioårsperioden beräknade investeringsbehovet uppgår till omkring 3,3 milj. kr. Investeringarna förutses endast i mindre utsträckning kunna finansieras med djurgårdskassans inkomster, vilka i allt väsentligt erfordras för att täcka de ökande kostnaderna för egendomens skötsel och underhåll. Djurgårdskassans inkomster kan inte ökas genom nya markupplåtelser. Det är i överensstämmelse med reglerna för Djurgårdens självfinansiering, att försäljningsmedel nu tillföres djurgårdsfonden i sådan utsträckning, att icke endast det direkta inkomstbortfallet täckes, utan även möjlighet öppnas för att genomföra erforderliga förbättringar av byggnadsbestånd m. m. jämte en av utvecklingen betingad intensifierad mark- och beståndsvård.

Djurgårdsnämnden har tillstyrkt riksmarskalksämberets hemställan om ersättning för inkomstbortfallet. Ersättningen bör enligt nämndens mening skäligen beräknas med hänsyn till de arrendeersättningar, som under senare år normalt utgått för motsvarande markupplåtelser, nämligen sex kronor per kvadratmeter vid en räntefot av 4 %. Då områdets areal utgör ungefär 15 000 m², bör ersättningen för inkomstbortfallet uppgå till 2,25 milj. kr. Nämnden förordar, att djurgårdsfonden därutöver tillföres så stort belopp, att fondens sammanlagda kapitalökning uppgår till minst 3,5 milj. kr. Detta belopp motsvarar ungefär två tredjedelar av beräknade behållna medel av ifrågasatt försäljning från området i fråga.

Markdelegationen har i anslutning till de avgivna utlåtandena uttalat, att delegationen funnit de av djurgårdsnämnden föreslagna åtgärderna för exploateringsgenomförande lämpliga och att delegationen för sin del kan ansluta sig till djurgårdsnämndens förslag rörande ersättningen till djurgårdsfonden.

Slutligen hemställer markdelegationen, att riksdagens godkännande av föreliggande avtalsförslag måtte inhämtas samt bemyndigande utverkas att genomföra de exploateringsåtgärder, som förslaget avser.

Yttranden

Efter anmodan har *statskontoret* avgivit yttrande i frågan om tillgodoseende av djurgårdsförvaltningens ekonomiska intressen och därvid i princip tillstyrkt ersättning för inkomstbortfallet genom mistade arrendeavgifter. Statskontoret har därvid utgått från att ersättningsbeloppet bör beräknas efter en kapitaliseringsprocent av 4,5. Ersättningen för den uppskattade minskningen av arrendeinkomsterna skulle i så fall komma att uppgå till 2 milj. kr. Motiven för ytterligare kapitalökning å fonden har statskontoret icke funnit bärande. Då ett kraftigt ökat behov av investeringsmedel för framtiden kan visa sig påkallat, kan emellertid avsevärda svårigheter uppkomma för djurgårdsförvaltningen att på rätt sätt fullfölja sina åligganden med avseende på Djurgårdens skötsel. För att undvika en sådan utveckling, vilken enligt statskontorets mening icke kan anses tillfredsställande, förordas en omprövning av det bidrag till statens allmänna fastighetsfond, som under en följd av år utgått av djurgårdsmedel. Denna fråga liksom spörsmålet om djurgårdsförvaltningens behov för avskrivningsändamål bör enligt statskontoret beaktas vid uppgörandet av stat för djurgårdskassan.

Riksmarskalksämberet har, i anledning av statskontorets uttalanden, i särskild skrivelse framhållit, att om kapitaliseringen av arrendeinkomsterna sker efter 4½ %, kommer djurgårdskassan sannolikt ej att få full ersättning för förlusten av beräknad arrendeinkomst. Kapitaliseringen bör i stället ske efter 4 %, eftersom avgörande för bedömningen härav icke bör vara det nuvarande ränteläget utan i stället hur detta gestaltat sig under en längre tid. Det ersättningsbelopp, som skall beräknas täcka bortfallande inkomster, bör sålunda bestämmas till lägst 2,25 milj. kr. Den av statskontoret föreslagna omprövningen av bidraget till fastighetsfonden innebär enligt ämbetets mening endast en dellösning av det föreliggande kapitalbehovet för investeringar. Ämbetet vidhåller därför sin i ärendet intagna ståndpunkt.

Departementschefen

Statsmakterna har vid skilda tillfällen under de senaste decennierna godkänt allmänna grunder för exploatering av delar av Ladugårdsgärdet å norra Djurgården i Stockholm. Det förslag, som markdelegationen nu lagt fram till avtal mellan kronan och Stockholms stad, berör de nordöstra delarna av Ladugårdsgärdet. Omfattningen av ifrågavarande områden framgår av den i det föregående omnämnda, särskilt upprättade översiktskartan. Avtalsförslaget avser i vissa delar mark, vilken omfattats

av tidigare exploateringsbeslut och som delvis ingår i fastställda stadsplaner. Dessa planer har dock av olika anledningar hittills icke kunnat helt genomföras. Avtalsförslaget förutsätter, att nämnda stadsplaner revideras och att all i detta sammanhang berörd mark nu intages i stadsplan. I denna del kräver sålunda avtalet jämkning i tidigare av statsmakterna fattade beslut om grunderna för exploateringen. I övrigt berör förslaget sådan, i allt väsentligt kronan tillhörig mark, som förut icke varit stadsplanelagd och ej heller innefattats i avtalen rörande ladugårdsgårdsexploateringen. Denna mark föreslås nu intagen i stadsplan och avtalsförslaget förutsätter ett godkännande av grunderna för markens exploatering. De för hela exploateringen genomförande erforderliga markbytena mellan kronan och staden regleras i förslaget till avtal. Häri lämnas därjämte bl. a. föreskrifter om fördelningen av kostnaderna för gatubyggnader och för framdragningsledning. Genom det föreslagna avtalet skapas möjlighet för parterna att genomföra en omfattande och värdefull nybebyggelse å Ladugårdsgärdet enligt moderna stadsplaner. Avtalsförslaget måste sålunda ses i direkt samband med de i det föregående berörda fyra stadsplaneförslagen. Enligt min mening synes förslaget innefatta en för staten godtagbar uppgörelse. Jag vill därför tillstyrka, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna avtalet.

Exploateringen av den kronan tillhöriga mark, som omfattas av avtalet, synes i likhet med kronans övriga exploateringsverksamhet å Djurgården böra omhänderväras av djurgårdsnämnden. Exploateringen torde böra genomföras i enlighet med de grunder, som gäller för nämndens hittillsvarande exploateringsverksamhet. Såsom nämnden anfört bör dock i visst avseende undantag härifrån göras, nämligen beträffande den del av området vid Värtans järnvägsstation (område D), som äger sådant samband med järnvägsdriften, att marken icke bör försälas. Denna del, som Kungl. Maj:t närmare torde få avgränsa på förslag av järnvägsstyrelsen och djurgårdsnämnden, bör bliva kvar under statens järnvägars förvaltning och utnyttjas för järnvägens behov. Järnvägsstyrelsen bör äga att i samråd med djurgårdsnämnden upplåta ifrågakvarande mark med tomträtt under villkor om Kungl. Maj:ts godkännande. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att även i övrigt meddela erforderliga föreskrifter i samband med exploateringen.

Vad beträffar frågan om ersättning till djurgårdsförvaltningen för bortfall av inkomster från sådana för exploatering avsedda områden, som f. n. förvaltas av riksmarskalksämberet, vill jag i fråga om storleken av ersättningsbeloppet ansluta mig till statskontorets förslag. Jag förordar alltså, att ett belopp om 2 000 000 kr. av försäljningsmedlen avsättes till djurgårdsfonden. I detta sammanhang vill jag erinra om att djurgårdsförvaltningens driftsstat årligen prövas av Kungl. Maj:t.

Under återropande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vid statsrådsprotokollet fogat förslag till avtal mellan kronan och Stockholms stad angående marköverlåtelser m. m. å Ladugårdsgärdet;

samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat vidtaga de åtgärder och meddela de föreskrifter, som erfordras för genomförande av exploateringen.

2

Med skrivelse den 10 februari 1960 har *telestyrelsen* för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat ett mellan styrelsen och Sundsvalls stad genom dess drätselkammare den 30 oktober och 29 december 1959 ingånget avtal, enligt vilket styrelsen — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens tillstånd — till staden överlåter fastigheten stadsägan nr 1151 C om 3 151 m² i Sundsvalls stad medan staden till styrelsen överlåter områden om tillhoppa 7 558 m² i Selångers socken i Västernorrlands län. Köpeskillingen för den av styrelsen överlåtna fastigheten uppgår till 116 572 kr. och för de av staden överlåtna markområdena till 136 044 kr. En kontant mellanlikvid av 19 472 kr. skall sålunda erläggas av styrelsen. Beträffande avtalet i övrigt torde få hänvisas till handlingarna.

Telestyrelsen meddelar, att styrelsen enligt uppgjorda planer genomför en successiv omläggning av förrådsförsörjningen inom landet genom att på lämpliga platser anlägga s. k. distributionsförråd med uppgift att tillgodose materielbehovet inom avsevärt större områden än motsvarande av mindre s. k. sektionsförråd betjänade områden. Härigenom erhålles betydande rationaliseringsvinster. Enligt dessa planer skall bl. a. ett distributionsförråd för mellersta Norrland anläggas i eller i närheten av Sundsvall. Efter ingående undersökningar har lämpligt markområde för ifrågavarande förrådsanläggning utsetts inom Selångers kommun på gränsen till Sundsvalls stad. En del av detta område har televerket redan förvärvat av privat säljare. Återstoden av den aktuella marken ägs av Sundsvalls stad och överenskommelse med staden om förvärv av marken för televerkets räkning har träffats. Televerkets nuvarande sektionsförråd i Sundsvall är splittrat på fyra olika platser inom staden och dess omedelbara närhet. Två förrådsplatser utgöres av tomter i televerkets ägo och två av förhyrda utrymmen. Denna splittring medför stora olägenheter för förrådsrörelsen inom det område, som sektionsförrådet har att betjäna. Härtill kommer att den ena av televerkets tomter, stadsägan nr 1151 C, i en framtida stadsplan till väsentlig del kommer att tagas i anspråk för trafikändamål. Ifrågavarande fastighet, som enligt avtalet skall överlåtas till Sundsvalls stad, har ett taxeringsvärde av 90 000 kr. Den andra av televerket ägda förrådsfastigheten i staden kommer att utnyttjas för att tillgodose ett starkt be-

hov av garageutrymmen för televerkets bilar i Sundsvall. Den mellanlikvid om 19 472 kr., som styrelsen enligt avtalet skall erlægga, föreslås skola bestridas från televerkets dispositionsanslag.

Departementschefen

Jag tillstyrker telestyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det mellan telestyrelsen och Sundsvalls stad ingångna avtalet avseende visst fastighetsbyte i Sundsvalls stad och Selångers kommun.

3

Med skrivelse den 26 november 1959 har *järnvägsstyrelsen* för Kungl. Maj:ts prövning framlagt ett mellan järnvägsstyrelsen och Malmö stad den 23 och 26 november 1959 ingånget avtal, enligt vilket styrelsen — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande — till staden överlåter markområden med en sammanlagd areal av 67 327 m² medan staden till styrelsen överlåter mark om sammanlagt 27 545 m². Därjämte skall staden till styrelsen erlægga en mellanavgift av 357 940 kr. Områdena har utmärkts på kartbilagor, som fogats till avtalet. Beträffande dessa samt avtalet i övrigt torde få hänvisas till handlingarna.

Stadsfullmäktige i Malmö har den 18 december 1959 godkänt avtalet. Beslutet har vunnit laga kraft.

Järnvägsstyrelsen meddelar, att ifrågavarande markbyten i huvudsak avser att möjliggöra en ny sträckning av motorvägen från Lund inom Malmö stad. I avtalet har vidare medtagits överlåtelse till staden av mark, som icke längre erfordras för järnvägsändamål, medan statens järnvägar tillerkänts äganderätten till annan, staden tillhörig och för järnvägsdriften erforderlig mark. Större delen av den i bytet berörda egendomen är icke åsatt särskilt taxeringsvärde. De fastigheter, som enligt avtalet skulle överlämnas från statens järnvägar till Malmö stad, har värderats till sammanlagt 717 865 kr., medan de områden, som skall överlåtas till statens järnvägar, värderats till sammanlagt 359 925 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i yttrande den 5 januari 1960 icke haft något att erinra mot det ingångna avtalet. I den år 1959 fastställda fördelningsplanen för statsbidragsgivning under åren 1960—1961 ingår för Malmö stads del bl. a. förslaget avseende omläggning av Lunda vägen i ny sträckning mellan Värnhem och Sege å med anslutningar till stadens gatusystem m. m. Företaget har i viss omfattning påbörjats av staden och utföres i enlighet med en av den statliga vägmyndigheten tekniskt granskad arbetsplan. Arbetena avser i huvudsak flyttning av statens järnvägars huvudspår samt terrasserings- och förstärkningsarbeten på

den nya infartsleden. Det är angeläget, att markfrågan i vad rör statens järnvägar snarast löses.

Byggnadsstyrelsen har i yttrande den 27 januari 1960 anfört, att ett genomförande av avtalet inte skulle framdeles binda stadsplanefrågornas lösning. Byggnadsstyrelsen har därför inte funnit skäl att ur stadsplane-synpunkt erinra mot markavtalet men förbehåller sig att i stadsplane-frågor sedermera få framställa eventuella erinringar.

Departementschefen

Jag biträder järnvägsstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det mellan järnvägsstyrelsen och Malmö stad ingångna avtalet om vissa markbyten i Malmö.

4

Med skrivelse den 20 januari 1960 har *vattenfallsstyrelsen* för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat ett samma dag undertecknat köpekontrakt, enligt vilket styrelsen — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande — till Aktiebolaget Svenska Metallverken, Finspång, för en köpeskilling av 198 400 kr. försäljer stadsägan nr 389 i Finspångs köping. Beträffande avtalet i övrigt torde få hänvisas till handlingarna.

Vattenfallsstyrelsen meddelar, att för Finspångs sekundärstation, som tillhör Motala kraftverk vid statens vattenfallsverk, har för att tillfredsställa ett alltmer ökande behov av elektrisk kraft kring Finspång, en modern utomhus sekundärstation 130/40 kV anlagts och tagits i drift år 1955. Avsikten är att till följd härav lägga ned en äldre sekundärstation. Tomten till den nyanlagda stationen, stadsägan nr 391 A i Finspångs köping, har förvärvats från Finspångs köping genom medverkan av Aktiebolaget Svenska Metallverken, Finspång. En förutsättning för detta förvärv var, att styrelsen till bolaget skulle avyttra den förutvarande ställverkstomten, stadsägan nr 389 i Finspångs köping om 20 353 m² jämte därå befintliga byggnader. Överenskommelse har träffats om försäljning till bolaget av angivna fasta egendom för en köpeskilling av 198 400 kr. De byggnader, som ingår i köpet, utgöres av — förutom själva sekundärstationsbyggnaden — ett enplans bostadshus med två lägenheter, ett garage samt en förrådsbyggnad, samtliga uppförda på 1920-talet. Taxeringsvärdet å fastigheten är 194 500 kr., varav 30 500 kr. utgör markvärde.

Bostadsstyrelsen har i utlåtande den 8 februari 1960 tillstyrkt den ifrågasvarande försäljningen för den överenskomna köpeskillingen.

Departementschefen

Jag tillstyrker vattenfallsstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det mellan vattenfallsstyrelsen och Aktiebolaget Svenska Metallverken ingångna avtalet angående försäljning av stadsägan nr 389 i Finspångs köping.

5

Med skrivelse den 1 mars 1960 har *byggnadsstyrelsen* för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat ett mellan styrelsen och Karlstads stad genom dess drätselkammare den 27 februari och 1 mars 1960 ingånget köpeavtal, enligt vilket styrelsen under förutsättning av Kungl. Maj:ts tillstånd till staden för en köpeskilling av 90 000 kr. överlåter ett område om ca 4 850 m² av tomten nr 6 i kvarteret Seminaristen i Karlstad. Området har utmärkts på en till avtalet hörande karta. Beträffande avtalet i övrigt torde få hänvisas till handlingarna.

Byggnadsstyrelsen meddelar, att tomten, vilken i sin helhet omfattar ca 46 560 m² och som är redovisad på byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond, disponeras av folkskoleseminariet i Karlstad. Staden avser att utnyttja det genom avtalet förvärvade området för uppförande av en byggnad för enhetsskolans högstadium, där dessutom seminariets övningsundervisning skall äga rum. Samråd i ärendet har under hand ägt rum med skolöverstyrelsen. Den överenskomna köpeskillingen motsvarar ca 18 kr. 50 öre per m². Såvitt styrelsen har sig bekant är området icke erforderligt för något statligt ändamål.

Departementschefen

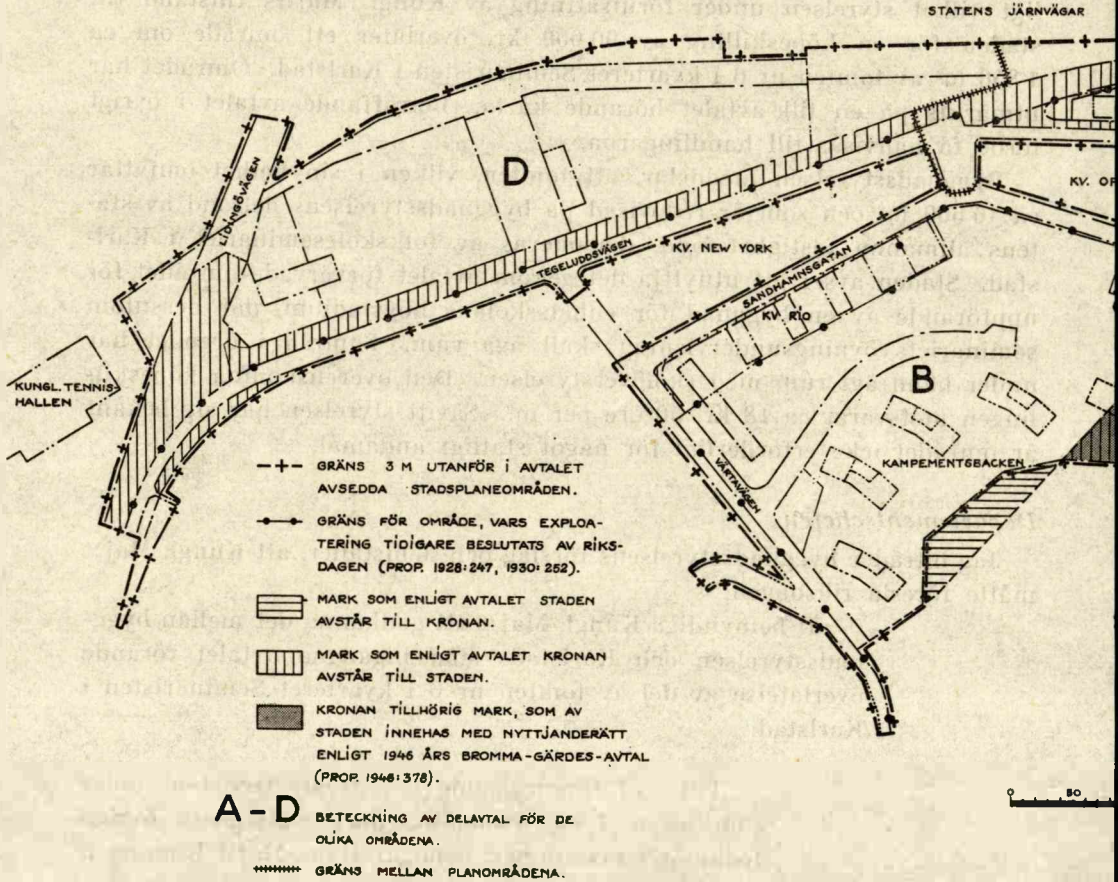
Jag biträder byggnadsstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det mellan byggnadsstyrelsen och Karlstads stad ingångna avtalet rörande överlåtelse av del av tomten nr 6 i kvarteret Seminaristen i Karlstad.

Till vad föredragande departementschefen under punkterna 1—5 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämmer, behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

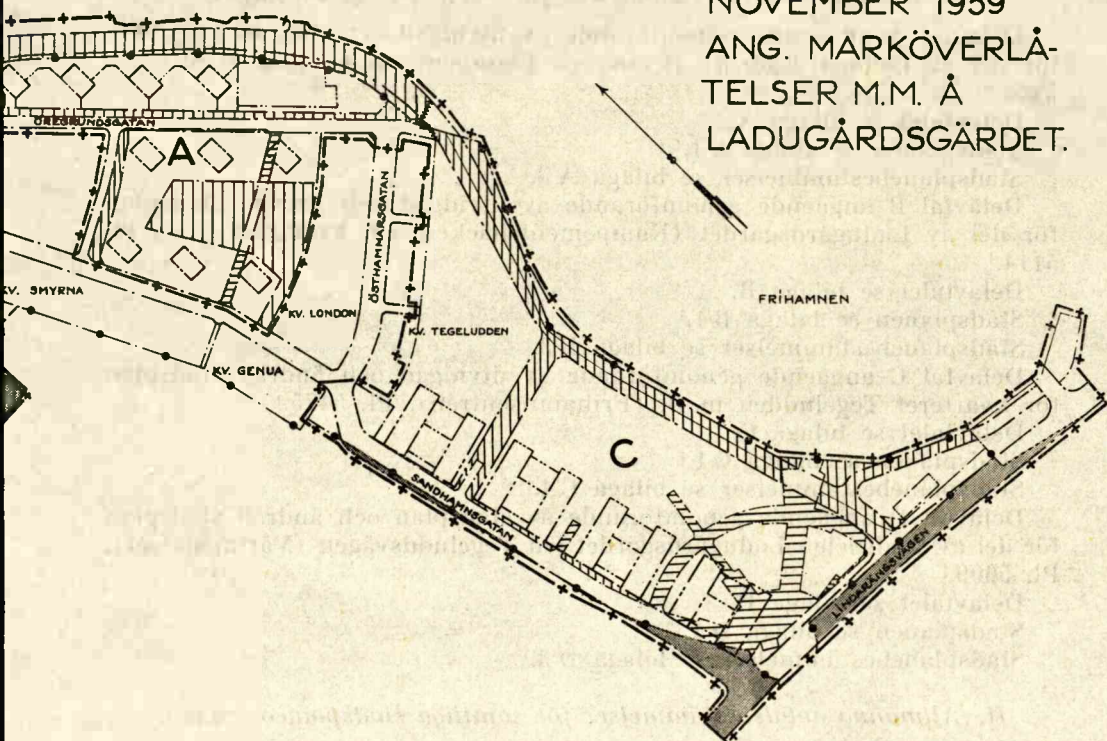
Ur protokollet:

Nils Engdahl

Kartbihang

ÖVERSIKTSKARTA
TILL AVTAL DEN 17
NOVEMBER 1959
ANG. MARKÖVERLÅ-
TELSE M.M. Å
LADUGÅRDSGÄRDET.

Bihang

Delegerade för Kungl. Maj:t och kronan samt för Stockholms stad ha denna dag enats om följande förslag till

A v t a l

mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, och Stockholms stad, å andra sidan, angående marköverlåtelse m. m. å Ladugårdsgärdet, att gälla under förutsättning att samtliga de förslag till stadsplaner, som avses i nedan angivna delavtal, bliva antagna och fastställda i enlighet med vad i avtalet överenskommit.

I. Särskilda avtalsbestämmelser för varje stadsplaneområde.

Delavtal A angående genomförande av utvidgad och ändrad stadsplan för del av Ladugårdsgärdet (kvarteren Lissabon och London m. m.), Pl. 5165.¹

Delavtalet se bilaga A.

Stadsplanen se bilaga A 1.¹

Stadsplanebestämmelser se bilaga A 3.¹

Delavtal B angående genomförande av utvidgad och ändrad stadsplan för del av Ladugårdsgärdet (Kampementsbacken och kvarteret Rio), Pl. 5114.¹

Delavtalet se bilaga B.

Stadsplanen se bilaga B 1.¹

Stadsplanebestämmelser se bilaga B 3.¹

Delavtal C angående genomförande av utvidgad och ändrad stadsplan för kvarteret Tegeludden m. fl. (Frihamnsentrén), Pl. 5475.¹

Delavtalet se bilaga C.

Stadsplanen se bilaga C 1.¹

Stadsplanebestämmelser se bilaga C 4.¹

Delavtal D angående genomförande av stadsplan och ändrad stadsplan för del av stadsdelen Ladugårdsgärdet vid Tegeluddsvägen (Värtapalatset), Pl. 5609.¹

Delavtalet se bilaga D.

Stadsplanen se bilaga D 1.¹

Stadsplanebestämmelser se bilaga D 3.¹

II. Allmänna avtalsbestämmelser för samtliga stadsplaneområden.

§ 1.

Envar av parterna garanterar att av honom överlättna områden vid tillträdet äro fria från penninginteckningar, inteckningar för servitut och annan intecknad eller ointecknad enskild rätt än som i detta avtal angivits.

§ 2.

Envar av parterna skall, så snart detta avtal blivit mellan parterna bindande, äga att med stöd endast av avtalet söka och erhålla lagfart å den fasta egendom, som parten genom avtalet förvärvat. Kostnader för lagfart av mark, som övertages av staden, bestridas av denna.

Så snart detta avtal blivit för parterna bindande, skola dessa var till annan överlämna för lagfart erforderliga handlingar, som finnas i överlåtande parts besittning.

¹ Denna beteckning hänför sig till kartor och stadsplanebestämmelser, som här icke tryckts.

Sedan detta avtal blivit för parterna bindande, åligger det förvärvande part att snarast möjligt till vederbörande myndighet ingiva ansökan om sådana fastighetsbildnings-, mätnings- och avstyckningsåtgärder rörande genom avtalet å parten överlåtten egendom, som må erfordras för erhållande av lagfart.

Kostnader för mätnings- och andra erforderliga åtgärder skola av part bestridas i vad angår av honom förvärvade markområden.

§ 3.

Bestämmelserna i överenskommelsen den 17 mars 1928 mellan kronan och staden angående allmänna grunder för uppgörelser mellan kronan och staden avseende exploateringen av del av Norra Djurgården samt i 1931 års Ladugårdsgärdesavtal skola, i den mån dessa icke strida mot nu förevarande avtal, i tillämpliga delar gälla beträffande samtliga av detta avtal berörda områden.

§ 4.

Parterna förbinda sig att medverka till de jämkningar i ovan angivna stadsplaner, som vid närmare projektering kunna komma att visa sig önskvärda.

§ 5.

Ägare av sådan tomtmark inom eller invid område för de under I angivna stadsplanerna, som redan överlåtits eller framdeles överlåtes av kronan, skall vara frikallad från skyldighet att utgiva gatumarksersättning och bidrag till gatubyggnadskostnad för gata eller gatudel enligt dessa stadsplaner, ävensom från anslutningsavgifter vid tillämpning av lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar den 3 juni 1955.

§ 6.

Vid tillämpningen av vissa bestämmelser i detta avtal skall gälla vad som finnes angivet i härvid fogade kommentarer. Bilaga E.

§ 7.

Har, sedan endera i ingressen nämnd part för sin del godkänt detta avtal, den andra icke före den 1 juni 1960 antagit detsamma — i vad avser staden genom beslut av stadsfullmäktige, vilket då vunnit laga kraft — skall den förstnämndes godkännande icke vidare vara för honom bindande.

Ej heller skall godkännande av detta avtal vara för parterna bindande, om icke de under I ovan nämnda stadsplaneförslagen — med de jämkningar, som parterna enligt § 4 må ha överenskommit — före den 1 juni 1960 blivit fastställda.

Av detta avtal äro två exemplar upprättade och växlade.

Stockholm den 17 november 1959.

För Stockholms stad:

Helge Berglund

Joakim Garpe

Walfrid Frank

Gösta Agrenius

Hj. Mehr

För Kungl. Maj:t och kronan:

Gösta Renlund

Sixten Larsson

Henry Johansson

Bilaga A
till huvudavtalet

*Delavtal A angående genomförande av utvidgad och ändrad stadsplan
för del av Ladugårdsgärdet (kvarteren Lissabon och
London m. m.), Pl. 5165.*

Mom. 1.

Kronan överläter till staden med äganderätt de delar av stadsägoområdet nr 24 och stadsägan nr 1, som på bifogade karta, bilaga A 2, betecknats med blå färg.

Mom. 2.

Staden överläter till kronan med äganderätt den i Sehlstedtsgatan ingående, i stadens fastighetsregister i bihang C med litt. boö betecknade mark, som på bilaga A 2 angivits med röd färg.

Mom. 3.

Den areal, varmed den enligt mom. 1 till staden överlåtna markarealen överstiger den markareal, som enligt mom. 2 överlåtes till kronan, skall avräknas från den i § 6 andra stycket i 1931 års Ladugårdsgärdesavtal omförmälda gatumarksreserven.

Mom. 4.

Den i mom. 3 nämnda gatumarksreserven skall jämlikt 1931 års Ladugårdsgärdesavtal ökas med 5 953 m² utgörande tredjedelen av arealen av det på bilaga A 2 med röd snedstreckning betecknade området.

Mom. 5.

Kronan överläter till staden utan ersättning med äganderätt den del av stadsägan nr 1, som på bilaga A 2 betecknats med gul färg.

Mom. 6.

Kronan skall anses ha tillträtt de i mom. 2 avsedda områdena så snart detta avtal blivit mellan parterna bindande.

De i mom. 1 och 5 avsedda områdena skola tillträdas av staden den 1 oktober 1960 där ej annat överenskommes mellan parterna.

Mom. 7.

a) Kostnader för iordningställande som gata och park av på bilaga A 2 med gul färg betecknat område samt för profiländring av sådan gatumark, som enligt 1931 års stadsplan ingår i Öregrundsgatan, till överensstämmelse med Pl. 5165 skola bestridas av staden.

Kostnader för iordningställande av gata och park i övrigt inom stadsplaneområdet skola regleras jämlikt bestämmelserna i 1931 års Ladugårdsgärdesavtal.

b) All kostnad för utbyggnad och komplettering av befintligt avloppsnät betjänande stadsplaneområdet samt 15 % av totalkostnaden för dagvattenledning från området skall bestridas av parterna med lika andel. Staden skall dock icke deltaga i kostnaden för spillvattenledning, som kan komma att anläggas i Tegeluddsvägen.

Mom. 8.

Staden, såsom ägare av tomten nr 1 i kvarteret Eldkvarnen, tillförsäkras av kronan såsom ägare av de tomter, som komma att bildas inom stadsplaneområdet, rätt att för all framtid utan ersättning nyttja de för väg för allmän gångtrafik avsedda, i förslaget med x betecknade, områdena inom kronans ifrågavarande tomtmark. Denna rätt får ej intecknas, så länge nämnda tomter äro i kronans ägo, men förbinder sig kronan gentemot staden att *dels* i avtal, som kan komma att ingås i samband med blivande överlåtelse eller tomträttsupplåtelse av tomt vari x-område ingår, föreskriva skyldighet för förvärvaren att medgiva servitutsinteckning med förmånsrätt före samtliga penninginteckningar för stadens ovan angivna rättighet, *dels* utan dröjsmål underrätta staden om överlåtelsen eller upplåtelsen.

Iordningställande och underhåll av markområdena skall åligga staden.

Mom. 9.

Kronan förbinder sig att icke utnyttja den kvartersmark, som å Pl. 5165 betecknats med G för annat ändamål än för anordnande av bilplatser. Staden förbinder sig att borttaga staden tillhöriga byggnader på området före den 1 januari 1961, i den mån ej annat överenskommes mellan parterna.

Bilaga B
till huvudavtalet

Delavtal B angående genomförande av utvidgad och ändrad stadsplan för del av Ladugårdsgärdet (Kampementsbacken och kvarteret Rio), Pl. 5114.

Mom. 1.

Kronan medgiver att staden, som enligt av Stockholms stadsfullmäktige den 21 februari 1949 och Kungl. Maj:t den 30 juni 1949 godkänt avtal av kronan förvärvat visst område å Kampementsbacken för sjukhusändamål, må använda området för i Pl. 5114 angivna ändamål.

Mom. 2.

Staden överlåter till kronan utan ersättning med äganderätt den del av stadsägan nr 24 H, som på bilaga B 2 betecknats med röd färg.

Kronan upplåter från och med tillträdesdagen detta område till staden med nyttjanderätt och på villkor, som angivits i 1946 års avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Stockholms stad å andra sidan angående stadens nyttjanderätt till Ladugårdsgärdet.

Mom. 3.

Kronan överlåter till staden utan ersättning med äganderätt den del av stadsägoområdet nr 24, som på bilaga B 2 betecknats med blå färg.

Bestämmelserna i ovan i mom. 2 avsett avtal skola från och med tillträdesdagen icke äga tillämpning beträffande detta område.

Mom. 4.

Kronan överlåter till staden med äganderätt den del av stadsägoområdet nr 24, som på bilaga B 2 betecknats med gul färg. Områdets areal skall avräknas från den i § 6 andra stycket i 1931 års Ladugårdsgärdesavtal omförmälda galumarksreserven.

Mom. 5.

De på bilaga B 2 med blå, röd och gul färg betecknade områdena skola av part tillträdas första dagen i andra kalendermånaden näst efter den då för detta avtals genomförande erforderliga lantmäteriförrättningar vunnit laga kraft, dock senast den 1 oktober 1960 där ej annat överenskommes.

Mom. 6.

a) Gatubyggnadskostnader för vidgning av Sandhamnsgatan och Värtavägen skola helt bestridas av staden.

b) All kostnad för utbyggnad och komplettering av befintligt avloppsnät inom stadsplaneområdet skall bestridas av staden.

Mom. 7.

All kostnad för omläggning av befintliga elledningar i det med gul färg betecknade området skall bestridas av staden.

Mom. 8.

Staden såsom ägare av tomten nr 1 i kvarteret Eldkvarnen tillförsäkras av kronan, såsom ägare av blivande tomtmark inom kvarteret Rio, vari med x eller u betecknade områden, avsedda till väg för allmän gångtrafik respektive för ledningar, ingå, rätt att för all framtid utan ersättning nyttja dessa områden för avsett ändamål. Denna rätt får ej intecknas så länge nämnda tomtmark är i kronans ägo, men förbinder sig kronan gentemot staden att *dels* i avtal, som kan komma att ingås i samband med blivande överlåtelse eller tomträttsupplåtelse av tomt, vari x- eller u-område ingår, föreskriva skyldighet för förvärvaren att medgiva servitutsinteckning med förmånsrätt före samtliga penninginteckningar för ovan angivna rättighet, *dels* utan dröjsmål underrätta staden om överlåtelsen eller upplåtelsen.

Iordningställande och underhåll av markområdet skall åligga staden.

Bilaga C
till huvudavtalet

Delavtal C angående genomförande av utvidgad och ändrad stadsplan för kvarteret Tegeludden m. fl. (Frihamnsentrén), Pl. 5475.

Mom. 1.

Kronan överlåter till staden utan ersättning med äganderätt den del av tomten nr 7 i kvarteret Tegeludden och de delar av stadsägoområdet nr 24, som på bilaga C 2 betecknats med blå och grön färg.

Mom. 2.

Kronan överlåter till staden med äganderätt de delar av stadsägoområdet nr 24, som på bilaga C 2 betecknats med brun och gul färg.

Mom. 3.

Staden överlåter till kronan med äganderätt de delar av gatumark enligt 1931 års stadsplan, i stadens fastighetsregister i bihang C betecknade med litt. boz, bpc, bpd, bpy och bpz, som på bilaga C 2 angivits med röd färg.

Mom. 4.

Den areal varmed den enligt mom. 2 till staden överlåtna markarealen överstiger den markareal, som enligt mom. 3 överlättes till kronan, skall avräknas från den i § 6 andra stycket i 1931 års Ladugårdsgärdesavtal omförmälda gatumarksreserven.

Mom. 5.

Kronan medgiver, att staden, vilken jämlikt 1946 års avtal med kronan såsom fritidsområde äger nyttja bl. a. de delar av stadsägoområdet nr 24 som å bilaga C 2 angivits med blå snedstreckning, under återstående nyttjanderättstid under i övrigt oförändrade villkor må begagna dessa delar för gatüandamål.

Mom. 6.

Bestämmelserna i det under mom. 5 omförmälda avtalet skola från och med tillträdesdagen icke äga tillämpning beträffande det med röd snedstreckning angivna området.

Mom. 7.

Kronan skall anses ha tillträtt de i mom. 3 avsedda områdena så snart detta avtal blivit mellan parterna bindande. De enligt mom. 1 och 2 överlåtna markområdena skola tillträdas av staden den 1 oktober 1960 där ej annat överenskommes mellan parterna. Den i mom. 5 avsedda dispositionsrätten för staden skall inträda så snart avtalet blivit för parterna bindande.

Mom. 8.

a) Gatubyggnadskostnader för Tegeluddsvägen, Lindarängsvägen och tillfartsvägarna *dels* till det av Ford Motor Co AB arrenderade området, *dels* till Frihamnen skola helt bestridas av staden.

b) Gatubyggnadskostnader för övriga, ovan i mom. 8 a icke särskilt angivna gator inom stadsplaneområdet skola fördelas mellan parterna jämlikt bestämmelserna i 1931 års Ladugårdsgärdesavtal.

c) All kostnad för utbyggnad, komplettering och omläggning av stadsplaneområdet betjänande avloppsledningar skall bestridas av parterna med lika andel.

Mom. 9.

Staden skall på sin bekostnad och på kronans anfordran ombesörja borttagande av stenfyllning, som utförts inom det på bilagda karta (bilaga C 3¹) angivna området.

Mom. 10.

Staden såsom ägare av tomten nr 1 i kvarteret Eldkvarnen tillförsäkras av kronan, såsom ägare av blivande tomtmark inom kvarteret Tegeludden, vari med u betecknat område, avsett för ledningar, ingår, rätt att för all framtid utan ersättning nyttja sådant område för avsett ändamål. Denna rätt får ej intecknas så länge nämnda tomtmark är i kronans ägo, men förbinder sig kronan gentemot staden *dels* att i avtal, som kan komma att ingås i samband med blivande överlåtelse eller tomträttsupplåtelse av tomt, vari u-område ingår, föreskriva skyldighet för förvärvaren att medgiva servitutsintekning med förmånsrätt före samtliga penningintekningar för ovan angivna rättighet, *dels* utan dröjsmål underrätta staden om överlåtelsen eller upplåtelsen.

¹ Här ej tryckt.

Mom. 11.

Staden förbinder sig medverka till sådan stadsplaneändring att å Pl. 5475 angivet u-område flyttas till annat läge, som kan komma att påfordras av kronan. Härav uppkommande kostnad för ledningsomläggning skall fördelas mellan parterna jämlikt mom. 8 c ovan.

Bilaga D
till huvudavtalet

Delavtal D angående genomförande av stadsplan och ändrad stadsplan för del av stadsdelen Ladugårdsgärdet vid Tegeluddsvägen (Värtapalatset), Pl. 5609.

Mom. 1.

Kronan överlåter till staden utan ersättning med äganderätt de delar av stadsägorna nr 1 och nr 15 och av stadsägoområdena nr 22 och 23, som på bilaga D 2 betecknats med blå och grön färg.

Mom. 2.

Kronan överlåter till staden med äganderätt den del av stadsägan nr 15 och av stadsägoområdet nr 24, som på bilaga D 2 betecknats med gul färg. Områdets areal skall avräknas från den i § 6 andra stycket i 1931 års Ladugårdsgärdesavtal omförmälda gatumarksreserven.

Mom. 3.

De i mom. 1 och 2 omförmälda områdena skola tillträdas av staden den 1 april 1961 där ej annat överenskommes mellan parterna.

Mom. 4.

a) Gatubyggnadskostnader för inom med blå färg å bilaga D 2 betecknat område skola helt bestridas av kronan.

b) Gatubyggnadskostnader för Lidingövägens utbyggnad enligt bilaga D 1 och inom med gul färg betecknat område skola helt bestridas av staden.

c) All kostnad för nya avloppsledningar, vilka betjäna stadsplaneområdet, dock med undantag för kostnad för dagvattenledningar i Lidingövägen, skall bestridas av kronan. Kostnader för utbyggnad, komplettering och omläggning av avloppsledningar inom stadsplaneområdet skall, där ej för visst fall annat överenskommits, bestridas av kronan. Spillvattenledning från stadsplaneområdet får anslutas till befintligt pumpverk vid Södra Hamnvägen mot på området belöpande anslutningsavgift.

Mom. 5.

Staden förbinder sig medverka till sådan ändring av stadsplanen att å Pl. 5609 angivet u-område i Stationsvägen flyttas till annat läge, som kan komma att påfordras av kronan. Härav uppkommande kostnad för ledningsomläggning skall bestridas av kronan jämlikt mom. 4 c.

Mom. 6.

Befintliga ledningar för gas, vatten och elektricitet på tomtmark inom stadsplaneområdet skola, då kronan det påkallar och före det tomtmarken nybebygges, på stadens bekostnad flyttas till läge som kan överenskommas mellan parterna.

Mom. 7.

Staden såsom ägare av tomten nr 1 i kvarteret Eldkvarnen tillförsäkras av kronan, såsom ägare av tomtmark inom stadsplaneområdet, rätt att nyttja *dels* det för ledningsändamål avsedda utrymme invid Lidingövägen, som å Pl. 5609 betecknats såsom u-område, *dels ock* sådant utrymme som jämlikt överenskommelse enligt mom. 6 ovan skall användas för i nämnda moment avsett ändamål.

Mom. 8.

Staden såsom ägare av tomten nr 1 i kvarteret Eldkvarnen tillförsäkras av kronan, såsom ägare av mark inom stadsplaneområdet, rätt att utan ersättning för all framtid utnyttja sådant utrymme å eller under mark som kan komma att erfordras för anläggning, bibehållande och drift av tunnelbana och därmed sammanhängande anordningar, ävensom för via-dukt för Lidingövägen, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges å bilaga D 1.

Stadens i föregående stycke avsedda anordningar få icke hindra trafiken mellan Lidingövägen och tomtmarken sydost om Lidingövägen.

Mom. 9.

Kronan åtager sig att vid överlåtelse eller tomträttsupplåtelse av mark inom stadsplaneområdet *dels* förbinda nye innehavaren av sådan mark i den mån den beröres av i mom. 7 och 8 avsedda anordningar att medgiva servitutsinteckning med förmånsrätt före samtliga penninginteckningar för stadens i nämnda moment ovan angivna rättigheter, *dels ock* utan dröjsmål underrätta staden om sådan överlåtelse eller upplåtelse.

Bilaga E
till huvudavtalet

K o m m e n t a r e r

till ett mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, och Stockholms stad, å andra sidan, den 17 november 1959 träffat avtal angående marköverlåtelser m. m. å Ladugårdsgärdet.

Till I. Särskilda avtalsbestämmelser för varje stadsplaneområde.

Delavtal A angående genomförande av utvidgad och ändrad stadsplan för del av Ladugårdsgärdet (kvarteren Lissabon och London m. m.), Pl. 5165.

Till mom. 7 b.

I detta moment avsedd utbyggnad och komplettering av befintligt avloppsnät, vilka anordningar skola bekostas av parterna med lika andel, omfattar på dessa kommentarer bifogad karta, bilaga E 1¹, med A—B, C—D—F, G—F, H—J, K—L—M och P—Q betecknade dagvattenledningar och med a—b angiven spillvattenledning.

Den dagvattenledning från området, för vilken 15 % av totalkostnaden skall bestridas av parterna med lika andel, är på bilaga E 1 betecknad F—O.

Enligt momentets sista mening skall staden icke delta i kostnad för spillvattenledningar i Tegeluddsvägen. Dessa ledningar äro på bilaga E 1 betecknade c—d och e—f. Ledningarna avses icke komma till utförande, såvida icke anläggning av desamma särskilt påfordras av kronan.

¹ Här ej tryckt.

Ledning E—N—D samt 85 % av kostnaden för ledning F—O bekostas av staden.

Till mom. 9.

Om annan tidpunkt för rivning av här avsedda byggnader påkallas, förutsättes att djurgårdsnämnden och fastighetsnämnden å parternas vägnar skall äga överenskomma härom.

Delavtal B angående genomförande av utvidgad och ändrad stadsplan för del av Ladugårdsgärdet (Kampementsbacken och kvarteret Rio), Pl. 5114.

Till mom. 2 och 3.

I dessa moment angivna marköverlåtelse förutsätts ske genom ägo-utbyte.

Till mom. 6 b.

I momentet avsedd utbyggnad och komplettering av befintligt avloppsnät, vilka anordningar skola bekostas av staden, omfattar förutom ledningar inom stadens exploateringsområde, de på bilaga E 2¹ med A—B, C—D, E—D och F—G betecknade dagvattenledningarna.

Till mom. 8.

Tidpunkten, då stadens nyttjanderätt till det med x och u betecknade området inträder, sammanfaller, enär avtalet saknar särskilda bestämmelser i ämnet, med den tidpunkt då avtalet blir för parterna bindande. Parterna äro dock överens om att tillfarten till invidliggande förrådsbyggnad för teaterrekvisita kan behöva hållas öppen för körtrafik utöver denna tidpunkt och att den gångtrafik, för vilken området bl. a. är avsett, under viss övergångstid må taga annan väg över kvarteret Rio.

Delavtal C angående genomförande av utvidgad och ändrad stadsplan för kvarteret Tegeludden m. fl. (Frihamnsentrén), Pl. 5475.

Kronan åtager sig att vid upplåtelse eller överlåtelse av kvartersmark inom stadsplaneområdet, i den mån så är möjligt, beakta lokalbehovet för sådana företag, som bedriva rörelser med utnyttjande av Stockholms Frihamn, och att därvid samråda med hamnstyrelsen.

Till mom. 8 c.

I detta moment avsedd utbyggnad, komplettering och omläggning av avloppsnätet, vilka anordningar skola bekostas av parterna med lika andel, omfatta på bilaga E 3¹ med A—B—C—D—E, F—E och H—E betecknade dagvattenledningar och med a—b och c—d angivna spillvattenledningar jämte pumpverket P med tillhörande tryckledning. Dagvattenledningarna G—H och J—H skola helt bekostas av staden.

Delavtal D angående genomförande av stadsplan och ändrad stadsplan för del av stadsdelen Ladugårdsgärdet vid Tegeluddsvägen (Värtapalatset), Pl. 5609.

Till mom. 1.

Staden har tagit del av nyttjanderättsavtal mellan kronan genom djurgårdsförvaltningen och Kungl. Lawntennisklubbens fastighetsaktiebolag, som berör det med grön färg betecknade området. Kronan förbinder sig

¹ Här ej tryckt.

medverka till nyttjanderättsavtalets upphörande snarast möjligt. (Särskilda kostnader för nyttjanderättsavtalets hävande skola bestridas av staden, dock med undantag för sådan kostnad, som kan vara förenad med upplåtelse eller överlåtelse av mark till fastighetsaktiebolaget såsom ersättning för den mark, som enligt mom. 1 överlättes på staden.)

Till mom. 4 c.

De nya ledningar, som enligt detta moment skola bekostas av kronan, omfatta på bilaga E 4¹ med A—B och C—D betecknade dagvattenledningar och med a—b—c betecknad spillvattenledning. Med D—E (därest ledningar i Stationsvägen förflyttas till nytt läge utanför bebyggbart område, avses i stället D—F) betecknad dagvattenledning skall — med avvikelse från den i mom. 4 c uttalade huvudprincipen — bekostas av parterna med lika andel. De befintliga avloppsledningar inom stadsplaneområdet, vilkas omläggning enligt detta moment skall bekostas av kronan, omfattar ledningar i Stationsvägen.

Till mom. 6.

Överenskommelse, som här avses, förutsättes få träffas å parternas vägar av djurgårdsnämnden och industriverksstyrelsen.

På ovannämnda kartbilagor angivna utbyggnader, kompletteringar eller omläggningar av avlopps nätet äro icke definitiva. Kommentarerne äro sålunda i vad de hänvisa till dessa bilagor avsedda att, i den mån nu föreliggande utredningsmaterial gör detta möjligt, åskådliggöra i avtalet angivna fördelningsprinciper beträffande avloppskostnader. Det förutsättes att avlopps nätet inom av avtalet berörda stadsplaneområden kommer att utformas på för båda parterna ur tekniska och ekonomiska synpunkter fördelaktigaste sätt.

Kronan äger enligt 1928 och 1931 års avtal rätt att utföra de gatu- och ledningsarbeten, som kronan helt eller delvis skall bekosta. Parterna äro överens om att vid tillämpning av denna bestämmelse gatu- och ledningsarbetena skola utgöra lämpliga arbetsenheter, och att detta t. ex. innebär, att Tegelludsvägen i sin helhet bör utgöra en dylik enhet. Fortlöpande samråd och överenskommelser i hithörande frågor förutsättes mellan djurgårdsnämnden och gatunämnden.

Staden skall låta sig åtnöja med att Frihamnsvägen avstänges från den dag den nya förbindelsegatan mellan Sandhamnsgatan och Tegelludsvägen öppnas för trafik.

Gator och ledningar inom av avtalet berörda stadsplaneområden skola färdigställas vid tid som av parterna överenskommes utan iakttagande av vad i 11 § första momentet tredje stycket i 1931 års Ladugårdsgärdesavtal är stadgat. Parterna skola härvid företrädas av djurgårdsnämnden och fastighetsnämnden.

I de fall staden genom särskilda bestämmelser i delavtalen tillförsäkrats nyttjanderätt till med u betecknat område — varmed jämställes i delavtal D mom. 7 omnämmt utrymme — skall nyttjanderätten omfatta rätt att nedlägga och för all framtid bibehålla och använda ledningar i sådant område. Staden skall för tillsyn, reparation eller ombyggnad av ledning inom ifrågavarande områden äga tillträde till desamma.

¹ Här ej tryckt.

Om olika slag av ledningar förläggas i gemensam rörgrav, skola kostnaderna för rörgraven fördelas på de olika ledningarna på sätt som skall överenskommas å respektive parters vägnar av djurgårdsnämnden och gatunämnden.

Till II. Allmänna avtalsbestämmelser för samtliga stadsplaneområden.

Till § 1.

Enligt avtalet överlåten mark belastas med tredje man tillkommande nyttjanderätt som framgår av kommentaren till delavtalet D mom. 1.

Beträffande tillträdet av mark, som enligt avtalet överlåtes, finnas särskilda tidpunkter angivna i delavtalen. Enär svårigheter eventuellt kunna uppstå för kronan att frigöra mark, som besväras av nyttjanderätt, från sådan rätt till dessa tidpunkter, har genom bestämmelser i delavtalen möjlighet lämnats öppen för parterna att vid behov överenskomma om tillträde vid annan tid, som av omständigheterna kan påkallas. Härvid har förutsatts att parterna skola företrädas av djurgårdsnämnden och fastighetsnämnden.

Till § 2.

Parterna äro överens om att rekvisition av i tredje stycket av denna paragraf avsedda mätningsförrättningar, där så befinnes lämpligt, må samordnas mellan parterna.

Till § 4.

Parterna skola enligt §§ 4 och 6 kunna överenskomma om jämkningar i förslagen, som kunna visa sig erforderliga, utan att avtalet av detta skäl förlorar sin giltighet. Det förutsättes att dylika överenskommelser om jämkning skola kunna träffas å respektive parts vägnar av djurgårdsnämnden och fastighetsnämnden.